

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2 2

91. ÅRGANG

1. DESEMBER

1 9 7 9

Kristen kultur

Film

Musikk

-- og et lite mord i tillegg

FILMEN som kulturmedium

«Skriv en artikkel om filmen som kulturmedium» lød beskjeden jeg fikk fra St. Olavs redaktør. Javel. Men er nå egentlig filmen et kulturmedium? Se, det sa redaktøren intet om. Så får man prøve selv da, å svare på spørsmålet ...

Filmen er i seg selv et nytt fenomen. Sammenlignet med billed- og skrivekunsten har den kun vært i blant oss et lite øyeblikk. Likevel har den ganske sikkert, i en eller annen form, nådd langt flere mennesker på en langt mer direkte måte enn både bilder og bøker.

Historien begynte da århundret var nytt, da filmen som flimret over lerretene, akkompagnert av rustne klavertoner, kun gjenfortalte en handling. Da den utelukkende reproduerte en historie etter mønster av en enkel, logisk oppbygd roman eller novelle. I det minste noe av dagens film hever seg over tid og rom, den sidestiller fortid og nåtid, ofte i samme bilde. Tidligere tiders lange, ubrutte scener er blitt klippet opp i korte bruddstykker, uttrykksfulle detaljer blir filmet i nærbilder, og av disse forskjellige, visuelt rendyrkede bildelementene bygges det opp en ny enhet.

Av

Chr. Boe Astrup

MONTASJEN

Dette fenomenet ble skapt allerede i stumfilmens dager. Det var russerne S. M. Eisenstein og V. Pudovkin som lanserte teknikken i tjueårene med filmer som «Panserkrysseren Potemkin» og «Storm over Asia». I virkeligheten var det disse og deres samtidige som utøvet filmkunst i ordets

egentlige betydning. Den gang hadde man kun bildet, selve filmen, til å formidle den ønskede stemningen. Lydfilmens komme innebar at filmskaperne fikk en ny dimensjon. Skritt utenfor døren, krafising på ruten, en vindushaspe som knaker, pusting og hengsler som knirker er alle tradisjonelle effekter i en hvilken som helst skrekkfilm, for å nevne et eksempel. I løpet av Den Annen Verdenskrig skapte flere propagandamakere, på begge sider av fronten, klart tendensiøse filmer som grovt forsynte seg av de muligheter en montasje-kombinasjon av lyd og bilde gir. At den ønskede påvirkning fant sted i rikt monn, skulle det være unødvendig å konstatere.

OG SA KOM FREDEN

Og med den en verdensomspennende filmindustri som er direkte avhengig av økonomiske faktorer. Den fortellende underholdningsfilm er blitt tidens målestokk. På mange måter stiller det store flertall av de filmer som blir produsert i samme klasse som de første stumfilmene. Vi er tilbake i den rene, logisk oppbygde handling. I den grad det store flertall av dagens filmskaperne bruker montasjeteknikken, slik den her er definert, skjer det som oftest kun for å støtte opp om handlingen som helhet. I seg selv er detaljen lite eller intet verd. Selv om mange av dagens filmer kan være både gode og underholdende, mener jeg at de har lite å gjøre med filmen som kunstart. Kamera og kino distribuerer bare en eller annen informasjon, enten det nå er at atomkraftverk er farlige greier («Kinasyndromet») eller at Egon Olsen nok en gang må i fengsel («Olsenbanden»). Dette gjelder flertallet av de filmene som blir laget.

En ensom vandring på jernbanelinjen mister noe av patosen når vi også får med virkeligheten, slik den er bak kamera.

MEN HVA SÅ MED MINDRETALLET?

I løpet av de siste tiårene har det vært filmer som har representert ulike retninger, eller stilarter. Et eksempel er neorealismen, som gjorde sitt inntog i middelhavslandene i årene etter krigen. Borte var allverdens kunstferdige kulisser, kostymer og kameravinkler. Filmskapere som *Rosellini* og *Fellini* trakk kamera ut på gaten, og skildret hverdagen, slik de fleste av oss kjenner den. Målet var å komme bort fra all unødig staffasje, og bare ved hjelp av kamera skildre en situasjon. Selve neorealismen fikk et kort liv, av kritikere ble den stemplet som primitiv og slurvete, dette hadde lite å gjøre med de kunstferdige kammerspill som *egentlig* var film! *LiLevel* gjorde disse filmene et meget sterkere og mer umiddelbart inntrykk på mange tilskuere enn atskillige filmer som var laget med raffinert fagmessig dyktighet. Her var det nemlig livet, slik vi selv kjenner det, som var innfanget.

Så langt den eksperimentelle filmen. Det er jo likevel ikke den type film mannen i gata ser. Folk flest foretrekker filmer med en klar, grei og oppbygget handling. Men også blant disse filmene kan man finne eksempler på at det fortsatt er mulig å lage fortellende film der bildet, og ikke effektene er hovedsaken.

KRISTEN FILM

La oss ta for oss bibel-filmene. Blant dem som ble produsert i femti- og sekstiårene finner vi både gode og dårlige eksemplarer av arten, til tross for at de alle har den generelt foretrukne, klart oppbyggede handling. I femti-årene fikk vi flere mammutproduksjoner. «De ti bud» er et godt eksempel. Filmen skildrer utgangen fra Egypt, Moses på Sinais fjelltopp og glimtet av det lovede land. Tusenvis av skuespillere og statister deltok, Gudfader selv svevet i rødglødende filmrøyk over den steintoppen som for anledningen var plukket ut til å illudere Sinai. Et lass av effekter, altså, og sikkert virkningsfullt. Mange følte seg hensatt til Moses' egen tid,

mens fargene veltet ut av lerretet. Ser en filmen igjen i dag, noen tiår etter, vil man først og fremst flere av effektene, som for lengt er blitt primitive.

Ta så *Pasolinis* bibel-film, «Matteus-evangeliet» fra midten av sekstiårene. Den skildrer evangeliet, slik vi kan lese det i en hvilken som helst Bibel. Men i motsetning til den Moses-skildrende fargeorgie var denne filmen holdt i nøkternt sort/hvitt. Jesus selv var liten og mørk, og svært ulik Leonardo da Vincis ariske utgave, denne himmelvendte blåøyde person, de vet, som man fortsatt finner i en rekke religiøse forsamlingslokaler. Nettopp fordi filmen i alle sine virkemidler var nøktern, måtte bildene si desto mer. Og det klarte de i den grad at fortsatt står denne filmen som en av de beste bibel-filmer som er laget. Selv om marxisten Pasolini hadde konsentrert seg om den sosiale dimensjonen i Jesu budskap, forhindrer ikke det at dette var en mye varmere, og engasjert film enn mye av det utvendige glansbildet vi har fått servert fra andre filmskapere.

HVORDAN FORMIDLE GOD FILM?

Plassen tillater ikke noen videre utdyping av temaet. La meg derfor

bare konstatere at det er forskjell på film, og at langt fra all film er kunst. Filmen som kunstverk eksisterer, men ofte har den ikke mer med kunsten å gjøre enn et hvilket som helst blåpapir. Også det kan som kjent reproduseres. Kunstverk blir det først når man kaster blåpapiret og gir en personlig, og gjerne subjektiv skildring av det man har på hjertet.

Hvordan skal man så formidle den gode film, — kunstverket? Hvordan skal kinosjefene få folk interessert i filmer som er film og ikke bare billedfortelling? Det finnes eksempler på at det går. I Arendal, en by som i høy grad er preget av handel og annet man ikke umiddelbart forbinder med dypsindig kinokultur, kan byens kino varte opp med besøkstall på «seriøse» filmer som ligger langt over gjennomsnittet. Kinosjefen, Per *Sjeggstad*, gir selv noe av årsaken til dette når han påpeker at byens kino kjører både rene kassasuksesser og «grundigere» filmer. Overskuddet fra kassasuksessene settes inn i annonsering av kulturfilmene. PR og kontakt med publikum har medført at kinoen er blitt et reelt alternativ til tv-stolen. Og «vanskelige» filmer har sin plass i dette bildet.

(Forts. s. 15)

Foran og bak kamera; *Pasolinis* «Matteus-Evangeliet» er den enkleste og kanskje beste film med bibelsk motiv som er laget.

REDAKSJONELT:

AD: 1. stk.

St. Olav

Akk ja, St. Olav. Et blad for religiøs og humanistisk kultur. Faktisk en fornem intensjon. Men hva innebærer den? — For å si det rett ut, så innebærer dette at et blad som St. Olav må imøtekomme flest mulige behov av ovennevnte art sett under et meget bredt spekter. Og når det skal kunne forstås under et meget bredt spekter, vil det si, at St. Olav så vidt mulig skal komme flest mulig mennesker i møte.

Et hvilket som helst presseorgan har i det minste en plikt. Såvidt man her på redaksjonen har forstått det, så har St. Olav i det minste to. På den ene side, så plikter man i ærlighetens navn å informere. Man skal bringe informasjon av forskjellig art og ta hensyn til ovenstående målsetning. Dette innebærer også, at man på samme tid som man efterstreber et intellektuelt nivå, også forstår å informere på en slik måte, at flest mulig har utbytte av det. Det innebærer tillike, at det religiøse syn, som den romersk katolske kirke tradisjonelt står for, blir varetatt under hensyn til den oppfatning, at alt hva mennesker har skapt av positive tiltak må ses som et resultat av Guds skapelsesverk.

På den annen side må det etter vår mening også være tale om kommunikasjon. Vi forstår kommunikasjon således at det har noe å gjøre med at mennesker og meninger settes i forbindelse med hverandre, kort sagt at muligheten for debatt oppstår. Så kan man så selvfølgelig spørre, hvorfor det så ikke er debatt i høyere grad i bladets spalter. Nei, for det er utenfor bladet at debatten må trives. Det er der, hvor mennesker møtes og samtaler, hvor det oppstår en oral kommunikasjon! Den oppgave et blad som St. Olav har i den retning og har mulighet for å ha, er å sette noe i gang; å peke på meninger, årsaker og forhold, som har noe med mennesket og dets omgivelser å gjøre, hva enten dette nå er av religiøs eller almen kulturell karakter.

Dette innebærer i meget høy grad, at våre spalter er scene for meninger og antydninger, som må bringes dit, hvor de ikke er, så at mennesket tennes, forarges og tar stilling for eller imot! Derfor har vi ikke så forferdelig stor plass til leserbrev o.l. Vi er glad for enhver antydning av, at bladet blir lest, og at det er noen som mener noe på grunnlag av det de leser, men vi fastholder at vi mener, at debatten må føres der hvor mennesket lever og samtaler, for det er først der, hvor mennesket er, at der kan skje den bevegelse og forandring i kulturen og den religiøse tankegang, som skaper den kristne kirke og den kristne kultur av i morgen.

Adventstiden er fornyelsens tid. Den er kirkens nyttår.

Gledelig Nyttår!

Svend Aage Rasmussen

ADVENT

Profetens røst og rop:

«Med dugg og regn
la rettferd strømme ned
fra himmelens høyder.
La jorden åpne seg
og spire frem
en frelser.»

Vi syndet har mot Gud,
mot all hans bud.
Vi trengte frelse
for vår sjel
og ro og fred.

Johannes kom
og ropte inn i ørkenen:
«Rydd vei for Herren,
gjør hans stier rette.»

Vi hører og vi spør,
hva ADVENT har å gi,
om den er meningsfull
og innholdsrik,
om den er innholdsløs
og uten mening.

Vi stanser og vi ser,
ser alt som Gud har skapt
i troens lys
som skinner på vår vei.

Grip tiden nu,
si «Ja og Amen»
til denne nådens tid,
for

«Av hans fylde
har vi alle fått,
og det nåde over nåde.»

fif

Biskopen har på grunn av de voldsomme stigninger i utgiftene vedrørende produksjon og ekspedisjon av St. Olav bedt om at abonnementsprisen fra 1. januar forhøyes.

Fra årsskiftet vil et årsabonnement derfor koste kr. 85,— innenlands, kr. 100,— for forsendelse til utlandet.

KIRKEFORFØLGELSE I LITAUEN

Litauen er den eneste sovjetrepublikk som er overveiende katolsk. Til tross for de meget iheldige forfølgelser døpes fremdeles anslagsvis 75 % av alle barn. Noe færre blir konfirmerte, og to tredjedeler av alle ekteskap inngås kirkelig. Prestetilgangen holdes kunstig nede av staten, som bestemmer hvem og hvor mange som får påbegynne studiet. Før kommunistene overtok i landet hadde Litauen tre store presteseminarer. Nå er bare seminaret i Kaunas igjen, og har idag 76 studenter. Et meget høyt antall nektes å begynne studiet hvert år. Prestestudentene er utsatt for et kontinuerlig press for at de skal avbryte utdannelsen. Forsøk fra KGBs side på å infiltrere prestekollegiet er også kjent.

Et stort antall kirker er stengt eller brukes som museer, gymnastikksaler o.l. Alle bispestoler i landet er uten residende biskoper. Enkelte ledes av administratorer, som f.eks. Vilnius. Vilnius' egentlige biskop, Julijonas Steponavicius og en annen biskop, Sladkevicius, er forvist fra bispestolene og får ikke fungere. Muligens er biskop Steponavicius den kardinal som pave Johannes Paul utnevnte i juni i år uten å offentliggjøre navnet.

De etterhvert meget utbredte katolske undergrunnsskrifter, som stort sett dokumenterer forskjellige statlige overgrep mot kirken, har det etter mange års arbeid ikke vært mulig for KGB å stanse. Det er imidlertid meget spennende om den katolske opposisjon vil beholde sin styrke i tiden fremover. I løpet av de siste to år har den mistet tre av sine fremste personligheter. Sist gang i oktober, da Antalas Terleckas (50) ble arrestert. Han har lenge vært i KGBs søkelys, ettersom han ble mistenkt for å ha kontakter til samizdatpublikasjonen «Kronikk for Litauens katolske kirke».

Claes Tande

DIPLOMATISKE FORBINDELSER VATIKANET—POLEN?

I fem år har Vatikanet og Polen forhandlet om en eventuell gjenopptagelse av de diplomatiske forbindelser mellom de to stater som ble brutt etter den annen verdenskrig. Ifølge polske regjeringsskilder og polske biskoper er det nå like før det skjer. Vatikandiplomaten erkebiskop Luigi Poggi anses som den mest sannsynlige nuntius (ambassadør) til Warszawa. Han har i de senere år ledet Vatikanets forhandlinger med en rekke øst-europeiske stater.

KNÅ

KLAR TIL Å REISE TIL KINA

The Tablet meddeler, at det ved en pressekonferanse i Rom på initiativ av The International Catholic Union of the Press, hvis hovedtema var, «kjenn din kirke», og hvor 80 journalister fra forskjellige land var tilstede sivet det ut, blant annet gjennom erkebiskop Simon Lourdusamy, sekretæren for den pavelige kongregation for Folkenes evangelisering og andre embedsmenn fra den pavelige Kurie, som var til stede, at den romerske kirke er i ferd med å utdanne personale for å gjenoppta arbeidet i Kina: «... så i det øyeblikk porten blir åpnet vil våre folk være parat!»

Den indiske biskop pekte på det stadig tilbakevendende tema om forholdet mellom Folkerepublikken, Vatikanet og Taiwan og uttalte: «Det er en stor kristen menighet på Taiwan» — Vi må ta vare på den kristne menighet».

DANMARK

I anledning av den katolske sogneskoles 75 års jubileum ble det i den eldgamle katedral i Roskilde i Danmark feiret en storstilet økumenisk gudstjeneste. Predikant var den katolske biskop av København, *Hans J. Martensen*, og selve gudstjenesten ble ledet av *Domprost Wiberg*, Roskilde, assistert av *pater Umans OMI*. Det er første gang siden 1535, at en romersk katolsk biskop har hatt anledning til å forkynne evangeliet i Danmarks nasjonalhelligdom.

PAVELIG DIPLOMAT REDDER GISLER I LIBANON

Det pavelige diplomati lyktes i oktober i å bevege Libanons tidligere president Franjeh til å løslate over 100 gisler som hans privatarme holdt fanget i Nord-Libanon.

Claes Tande

ENGELSK POLITIKER VIL REVIDERE BIBELEN!

Den konservative britiske politiker Enoch Powell er på krigsstien igjen. Powell, hvis provoserende uttalelser ofte har kastet brann i den engelske rasedebatt, har igjen fremsatt provoserende påstander, denne gang dog ikke om emnet menneskers forskjellighet, snarere om det motsatte.

Enoch Powell er utenfor den politiske arena en meget respektert fag-historiker. Han har i det siste i særlig grad vært opptatt av nytestamentlige studier ut i fra historiske vurderinger, og han har i den anledning finlest det nye testamente.

På dette grunnlag mener han å kunne påstå, at Jesus og Johannes Doperen er en og samme person, og han vil i nærmeste fremtid presentere sin påstand i en bok.

En venn av Enoch Powell har sagt til det tyske nyhetsmagasin *Der Spiegel*, at den kjente engelske politiker og historiker vil omarbeide det nye testamente fra a til z.

SAR

STØTT ADVENT- AKSJONEN 1979!

— kle enda en som fryser.

— mett enda en som sulter.

— gi et glass vann til enda en som tørster.

hjelp enda en til å dø en verdig død i en seng og ikke i rennesteinen.

Mord i katedralen, tak!

Ved Hanne Berentzen

Vi kan ikke godta mord i katedralen!

Selvfølgelig ikke. Mord kan vi bare fordømme, og aldri godta. Likevel går trøndere rundt og diskuterer for eller mot mord i katedralen. Ja, ikke bare trøndere, men kulturinteresserte over det ganske land. For eller mot, med et vidt spekter av argumenter.

Det begynte med at reiselivets folk protesterte. Mord i katedralen ville ødelegge hele sommerens storturisme, og umuliggjøre et Trondheimsbesøk for de hundrevis av cruise-turister som vanligvis avlegger den stolte Nidarosdomen et timinutters besøk.

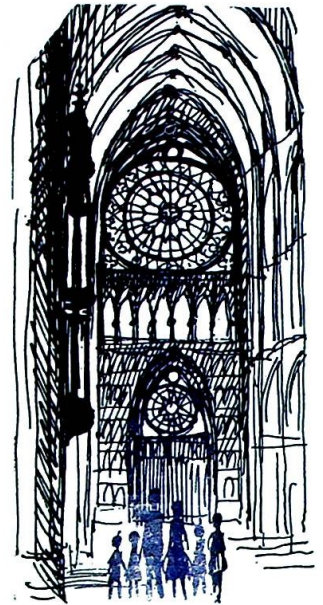
Det skapte reaksjoner fra de underligste og mest uventede hold — med henvisning til hele kirkemuseum-debatten, og spørsmål om ikke reiselivets forargelse var upassende — slik business-holdning overfor et hellig hus passer seg da ikke!

Få tenkte da på de små alminnelige pilgrim�er som kommer en og en til kirken de har drømt om i årevis. At mordet kanskje ville kreve så mye øvelse at de ville møte stengte dører når de kom for å møte Gud ved Norges hjerte. Eller at mord og konserter også krever inngangspenger.

Kultur-businessens representanter bedyret at så omfattende ville det neppe bli — man måtte da kunne finne en forhandlingsløsning.

Men nei takk, det slipper de. Menighetsråd og domprost har funnet ut at mordet kan støte noen når det skjer foran høyalteret ved Hellig Olavs grav. Man er ikke mot teater, muligens heller ikke nødvendigvis teater i en kirke. Men Nidarosdomen, nei takk, den er for drøy. Teaterkulisser passer ikke i en nasjonalhelligdom.

Men hvor skal mordet i katedralen skje, om ikke i katedralen?

Lademoen, har noen foreslått. Men da blir det galt likevel, en sognekirke er jo ingen katedral!

Olavsjubileet må nok bli uten mord. Om enn både Hellig Olav og nasjonalhelligdommen og hele feiringen ikke ville vært noe som helst uten mord. Oktogonen i Nidarosdomens høykor ville ikke stått som det står, hvis ikke Thomas Becket var blitt drept i katedralen, og hans venn, erkebiskop Eystein, kom fra Nidaros til Canterbury på grunn av en parallell strid til den som felte St. Thomas. Gravkapellet i Canterbury ble det som ga idéen til høykoret over Hellig Olavs grav.

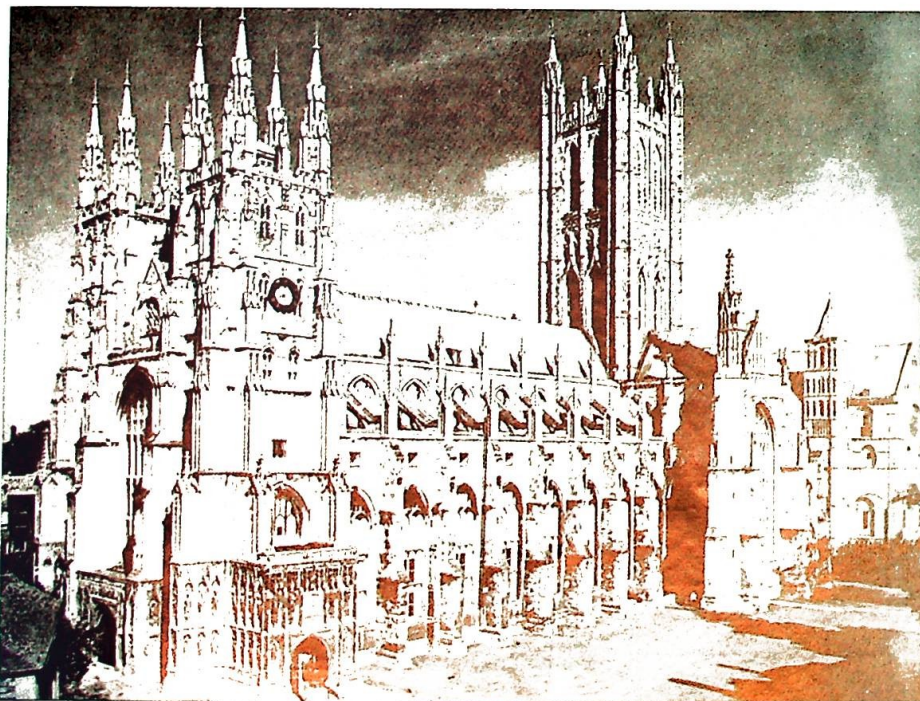
Det er historien. Et drama av T. S. Elliot er noe annet. Det er jo teater, og det passer ikke for norske kirkefolk.

Om argumentasjonen bare hadde vært at teater ikke har noe å gjøre i en kirke, fordi et Guds hus er innviet hellig og reservert til møte mellom Gud og mennesker i liturgien, i lovsang, stillhet og bønn. Så får møte mellom Gud og mennesker i teater henlegges til teateret.

Da ville det være til å forstå og godta, selv for dem som var uenige.

Men hvorfor kan ikke mordet i katedralen få en plass blant basarbodene? Nasjonalhelligdommen gir plass til så mange markedsboder, så

(Forts. s. 15)

ANTALL KATOLIKKER I VERDEN VOKSER

Antall katolikker i verden har i de siste seks år øket med 11 %. Samtidig har økningen i Afrika alene vært på 27 %. Det er betydelig mer enn den naturlige befolkningstilvekst skulle tilsi.

KNA

TYSKLAND

Det tyske frikirkeråd i Nordtyskland hvori den katolske kirke også er representert vedtok enstemmig på et møte den 5. november å anbefale opptagelsen av det tyske baptistsamfunn. («Vereinigung Nordwestdeutschland des Bundes der evangelisch-freikirchlichen Gemeinde in Deutschland»).

KNA

ROMA

Den 50-årige tyske jesuittpater Theo Beirle er blitt utnevnt til rektor for det romerske prestekollegium, «Germanicum et Hungaricum». Han var sist rektor for de tyske jesuitters filosofiske læreanstalt, Berchmanns Kolleg i München, og han overtar sitt nye embede 9. november. Han etterfølger er Pater Georg Mühlenbrock, som har ledet kollegiet siden 1973. Det bor for tiden 75 studerende fra 7 land på Germanicum, også fra Jugoslavia og Ungarn.

SVERIGE

Jesuitterordenens hundreårs jubileum i Sverige ble feiret under storstilte former, bl.a. ved et høytidelig festmøte i Immanuelskyrkan i Stockholm, som Svenska Missionsförbundet hadde stillet til rådighet, og hvor man blant de innbudte gjester bl.a. så biskop Ström, Stockholm, biskop Martsen, København, tidligere leder av Frelsens Hær i Sverige kommandør Tyndal, som nu er leder av det svenske frikirkeråd, som forøvrig også hadde sendt diverse representanter fra Svenska Kyrkan og andre samfunn. Side om side med disse innbudte gjester sås også biskop Brandenburg og jesuittenes ordensgeneral Pedro Arrupe. Festtaleren var en ikke-katolsk kvinne, Kerstin Aner, som hadde kaldt sitt foredrag for: «Kristendomen — en religion för överlevande».

Festlighetene, som varte i fire dager, ble avsluttet med en høytidelig familieresse i Adolf Frederikskyrka, som tilhører Svenska Kyrkan. Her preket Pater Arrupe som representant for jesuitterordenen.

ENGLAND

Den internasjonale katolsk-anglikanske kommisjon har ved sitt siste arbeidsmøte i Venezia oppnådd «virkelig overensstemmelse» i spørsmål, som vedrører primatet og det pavelige læreembede. Skjønt man peker på, at denne overensstemmelse ikke er en total overensstemmelse, oppmuntrer den kommisjonen til innen to år å forelegge den katolske og den anglikanske kirkelige ledelse et sluttreferat angående disse spørsmål.

Signum

HONG KONG BEHØVER HJELP — FLYKTNINGPROBLEMET NESTEN IKKE TIL Å BÆRE

Bonn, (KNA). — I den britiske kronkoloni Hong Kong kan det komme til progromer, fordi oppsuggingen av kinesiske og vietnamesiske flyktninger i andre land går altfor langsomt. Dette har en kommisjon sammensatt av representanter fra Hong Kongs diakoni og Caritas pekt på ved en samtale med representanter for de tyske biskoper og forbundsministeriet i Bonn.

Pastor Harry T. Cleven ble søndag 18. november innsatt som sogneprest i Den amerikanske lutherske kirke (ALC) i Oslo. Dr. Eugene Beutel, som har ansvaret for ALCs menigheter i Skandinavia, forrettet ved innsettelsen.

Pastor Cleven er 39 år gammel og fikk sin teologiske utdanning ved Luther Seminary i St. Paul. I 1962 og 1963 studerte han ved Menighetsfakultetet.

De siste seks årene har Cleven vært prest i Den norske minnekirken i Minneapolis. Han har dessuten arbeidet aktivt i Nordmannsforbundets avdeling i Minneapolis og vært avdelingens nestformann siden 1975.

Innsettelsen fant sted i Den amerikanske lutherske kirke, Fritznersgt. 15, søndag 18. november.

PATER JOSEPH MESTERS SMM,

Kalundborg, feirer den 30. november sin 75 års fødselsdag. Pater Mesters er kjent over det meste av Skandinavia for sitt utrettelige arbeide med de årlige valfarter for syke til Lourdes. Allerede i 1937 arrangerte han den første pilgrimsreise, og han ble på sin 70 års dag utnevnt til æreskapellan i Lourdes. Dette er i seg selv en ganske uvanlig heder, ikke minst for en ordensmann.

ST. BIRGITTA MENIGHET I FREDRIK- STAD FEIRER 100 ARS JUBILEUM

Det er i år hundre år siden den katolske menighet i Fredrikstad ble stiftet. Dette jubileum feires den 2. desember, dels ved en høytidelig bispemesse selebrert av biskop Gran, dels ved et etterfølgende festmøte i Frimurerlosjen. St. Olav ønsker *ad multos annos!*

**Adventstid er
omvendelsens
og
besinnelsens tid**

HVA ER MUSIKK?

Lyd som forsvinner i luften og i grunnen er aldeles unyttig? Men hvorfor begynner barnet å synge og famle med pianotangenter, tenåringsklimprer på en gitar, negeren å danse til trommerytmer . . . Over hele verden finnes musikken. Hva bevirker den i menneskene, betyr den da noe? Se på en psykisk utviklingshemmet når et rytmisk musikkstykke plutselig begynner: Det blir liv i øynene og hele kroppen svinger med. Eller en forsamling når en fremragende flamencodanser gir av sitt lidenskapefulle temperament og får selv kjølige norske hjerter til å banke hurtigere. Eller legg bare merke til menneskene når de reiser seg i konsertsalen etter en storslagen symfoni, de lever på egen, lang mer fullstendig måte likesom — et øyeblikk bare, før den konkrete virkeligheten overtar igjen. Og så er det de vidunderlige primitive, dvs. umiddelbare og ekte folkeslagene, når de lever følelsene helt ut i sang og dans og glede.

To «unyttige, rare ting» i menne-

skenes liv har alltid tiltrukket hverandre: Musikken og religionen. Virkelighetsflukt, sier noen. Men kan vi egentlig leve disse foruten? Den som tror det får prøve. For hva søker vi mennesker til syvende og sist, aller innerst inne? Svaret aner en noen ganger i samtaler på tomannshånd, oftere når musikken har åpnet for en videre erkjennelse, og kanskje mest i et sakralt rom, i en atmosfære der musikk og religion har inngått en syntese og hjelper menneskene frem mot det endelige, mot kjærligheten og endog ekstasen.

Ja, kan egentlig noen annen kunstform sies å gjøre nettopp dette? Maleri, skulptur, litteratur og andre kunstneriske uttrykksformer skal såvisst ikke undervurderes. Men den helt umiddelbare og uforklarlige kontakt som plutselig kan være der mellom den givende musiker og det mottakelige og lyttende menneskesinn, det er noe enestående. Det er en opplevelse som vel mer enn noe annet beviser at vi mennesker ikke bare er av materie, men av ånd.

Ikke alle er musikalske eller forstår seg på musikk, sier enkelte. Å jo, en eller annen form for musikk

kan appellere også til de såkalt umusikalske: En enkel salmetone, en folkevise, en rytme slått på tromme, en gammeldans på trekkspill. Det er bare å lytte om og om igjen, og så videre.

Men vær var for det ekte i musikken. Vår tekniske tid har uhyre farlige surrogater i form av allslags lyd. Elektroniske apparater, noen kalles «orgler», med knotter og ledninger som man på meget kort tid kan lære å spille på, heter det. Jo, det går nok å bli en flink tekniker. Men, det går ingen snarvei til å bli endog bare en amatørmusiker, når musikken er forstått på riktig måte.

Elektronisk lydkunst må ikke forveksles med musikk gjengitt på gramofonplater, disse reproducerer jo musikk, sang, tale, uten å tilføye eller frata noe av den opprinnelige klang og lyd. Men selv ikke plater med gedigen musikk kan jo erstatte den opplevelsen, den spenningen det er å lytte til og få kontakt med musikere i en konsertsal, kirker eller andre rom.

I kirker burde elektroniske lydinstrumenter aldri få innpass, og de er da vist også forbudt fra høyeste hold i katolske kirker. Og hvorfor? Fordi

der kommer vi mennesker for å søke det vår åndelige natur lengter dette. Elektronikk kan ikke formidle ånd. Men det kan selv en beskjeden menneskestemme eller musiker med sitt instrument.

Ingen kan vel svare på hva musikk egentlig er. Kanskje fordi den har så meget å gjøre med *hele* mennesket, legeme og sjel. Men derfor blir den også, rett forstått, et uhyre spennende og interessant område, en hel verden som ingen noensinne blir ferdig med å trenge inn i.

Cris

Kristne og buddhister i samme kloster

Buddhistmunker fra Japan besøker fire europeiske benediktinerklostre for å gjøre seg fortrolig med det åndelige livs metoder sett fra vest-europeisk munketradisjon.

KIPA's korrespondent i Tokyo meddeler, at interessen for de europeiske munkeidealer er levende blant buddhister i Japan. Det buddhistiske munkeideal er i særlig grad preget av meditativ streben og minner således i meget høy grad om det tidlige munkevesen, som det levdes i den tebaiske ørken og ennå mange steder holdes i hevd i den orientalske kristne verden.

Tilpasningen til de middelalderlige idealer, som den hellige Benedikt sett kom til å stå for i begynnelsen av det sjette århundre, endret navnlig det vesteuropeiske ordensvesen i retning av et mere fast forhold til verden omkring munkene, idet Benedikt som en av de første ordensmenn, så betydningen av det manuelle og praktiske arbeide i klostret.

Det er instituttet for østlige religioner ved Sophia-universitetet i Tokyo, som ledes av den katolske kirke, som står for et besøksprogram for buddhistiske munk og legfolk, som især er knyttet til den buddhistiske læreanstalt Nanzan i Nagoya. Munkene og deres feller skal besøke fire europeiske abbedier, deriblant Maria

Laach i Vest-Tyskland. Man skal her gjøre seg kjent med hverandre, og de orientalske munk skal gjøre seg fortrolig med de europeiske metoder for det åndelige liv. Man er klar over, at man hver for seg har noe å gi hverandre, idet det rent praktisk har vist seg, at uavhengig av direkte påvirkninger har metoder og impulser nådd Østen såvel som Vesten, og man er således interessert i felles erfaringer.

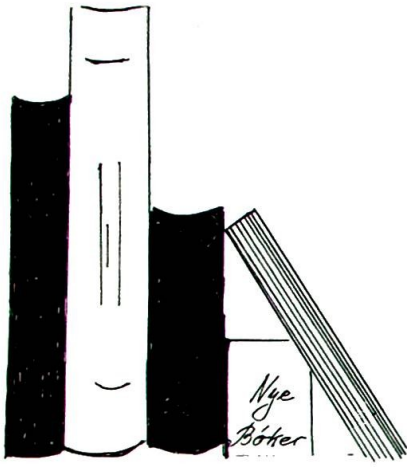
De japanske munk skal delta i Benediktinernes fellesliv i bortimot en måned. Derefter skal de buddhistiske gjester holde foredrag i forskjellige byer om Zen, kalligrafi, blomsterarrangementer og krigsøvelser i forbindelse med Zen-filosofien.

Det ser merkelig ut for de fleste vesteuropeere, at man i forbindelse med munkelivet demonstrerer krigskunst; men det henger en hel del sammen med, at Zen-øvelsene opprinnelig er en del av det japanske ridderskaps åndelige forberedelse til å se døden i øynene uten frykt og også oppnå le-

derskapets åndelige overhøyhet. I den forbindelse kan man kanskje bemerke, at adskillige moderne industriledere og forretningsfolk rundt omkring er ivrige Zen-studerende, idet både deres mål og ideal er det samme som samuraiernes!

SAR.

DEN RELIGIØSE SATAN

Tittelen er fengende. Det er emnet også! I hvert fall er det et umåtelig interessant område, som pastor Kaare Hagen har gitt seg i kast med. Hagen er redelig. Eller vil i hvert fall gjerne være det; men midt i all redeligheten oppstår u-redeligheten. For det spørsmål nemlig, om ikke pastor Hagens utgangspunkt i det hele tatt er galt.

Det spørsmål naturligvis, hva det er, han vil med sin bok. Hvis det er slik, at han vil orientere om de forskjellige områder innenfor de moderne utgaver av religionsfenomenologien, tvinges man dessverre til å medgi, at han gjør det ikke uhildet. Og så kan man faktisk spørre, hva det blir av orientering og redelighet.

Det, som er galt, er, at han tar utgangspunkt i sin egen konklusjon! Her er det ikke tale om orientering på bredt og redelig plan, men om forkynnelse! Og i lyset av den kan man avgjort ha fornøyelse av å lese boken og ha stort utbytte av det. Men så må man hele tiden være klar over, at det ikke er tale om almen orientering i emnet, men om Kaare Hagens personlige oppfattelse. Boken ville avgjort ha vunnet betydelig, hvis han hadde holdt seg på sin egen redelighets sti. For med bakgrunn i redeligheten kunne man ha gitt emnet betydelig mer vekt, hvis man hadde latt det tale for seg selv, uten den løftede penkefinger, hva enten det når er bibelens eller Kaare Hagens. Skulle man så enedelig ha kommet med konklusjon, advarsler, osv., som muligens har sin plass, så må man være klar

over, at det er noe, man finner frem til gjennom orientering i emnet, altså lesningen av boken. Derfor hører pastor Hagens utgangspunkt hjemme i slutningen og ikke i begynnelsen av hans arbeide.

Det er absolutt ingen dårlig bok, som er kommet ut av det. Den er interessant og absolutt spennende. Og det må medgis, at Hagen er best, der hvor han selv har vært aktiv deltager gjennom intervju, orientering, osv. Den blir betydelig svakere, når han går til håndboks materialet, hva han heldigvis i stor stil unngår.

Innholdet spenner over et bredt spekter. Fra satanisme til kristendom i ulveklær. Og det er litt av en prestasjon å få så mye med på de 240 sider, som boken presenteres på.

Kåre Hagen konsentrerer seg i særlig grad om satanismen og heksekunsten som religiøse perversjoner i nåtiden og viser deres historiske virkelighet i både fortid og nåtid som en uhyggelig kjennsgjerning. En rose må forfatteren i den forbindelse ha med på veien. Han er nemlig ingenlunde redd for tydelig og realistisk å demonstrere disse fenomeners uttrykksformer i all deres motbydelighet. Det er hård kost! Og her har Hagen forstått å la sin redelighet folde seg ut i full blomst, som et nødvendighetens kriterium.

Det er en bok, som enkelte vil kunne ha utbytte av å lese, men dessverre neppe de, som den opprinnelig var tiltenkt. Et meget stort pluss skal til sist tillegges: Det er en fin litteraturoversikt, selv om den er håndplukket.

Svend Aage Rasmussen

Kaare Hagen:

Den religiøse Satan,
240 sider.

Luther Forlag, 1978.

MODERNE RELIGIØSITET

Så er Arild Romarheims bok, moderne Religiositet av en helt annen karakter, selv om den handler presis om det samme.

Romarheim, som er lektor ved Menighetsfakultetet, har ikke alene øn-

sket å orientere, men gjør dette over en bred front, så man med rimelighet kan si, at her står man med en mindre håndbok over moderne religiøse bevegelser i hånden.

Her berettes om, hva disse bevegelser er. Det tales om deres opprinnelse, utbredelse og innhold. Det er ikke tale om å ta utgangspunkt i noe på forhånd. At forfatteren så som kristen mellom linjene fra tid til annen ikke kan dy seg og kommer med små aforistiske eselspark er så noe annet og er ikke hverken utgangspunkt eller konklusjon, men snarere hva svenske etnologer ville kalle «dites».

Her står man overfor et utmerket oversiktlig og redelig arbeide, som kan brukes i en snever vending, hvor større verker ikke er for hånden. Det er fin oversikt over innholdet, som spenner over okultisme og ufologi til Hare Krishna-bevegelsen over Smith's venner til Scientology. Ikke nok med det. Forfatteren forsøker å gruppere disse fenomener i forhold til deres tilsynelatende forbilder i Islam, Kristendom, Hinduisme eller Okultisme.

Særdeles fin er den fortreffelige litteraturoversikt, som oven i kjøpet har henvisningsnumre, så det er lettere å kommunisere mellom bokens tekst og litteraturlisten.

Det er en meget leseverdige bok, Romarheim har begått. Og den fortjener absolutt utbredelse utover kretser, hvor man spesielt har bruk for slikt.

Svend Aage Rasmussen

Arild Romarheim:

Moderne Religiositet,
223 s.

Teologisk Profil/

H. Aschehoug & Co.,
Oslo 1977.

**ST. OLAV
BOKHANDEL**

**Stedet med de riktige
julegaver!**

I JESU SELSKAP

Hva er en jesuitt? Hvem var Ignatius av Loyola? Disse spørsmål er nå grundig besvart i en svensk bok av dosent Bengt Ingmar Kilström, Lars Rooth SJ og en rekke av hans medbrødre. Kilström har også tidligere skrevet om katolske ordener: I 1974 kom «Franciskanska perspektiv» og i 1976 «Dominikanska perspektiv». Boken om Jesu selskap skulle vel helst hett «Jesuitiska perspektiv», men ettersom glosen jesuittisk fremdeles har en negativ bismak i Norden, gikk ikke det. Århundredes misforståelser og fordommer lar seg ikke så lett utrydde, men den eksakte viten om ordenen Kilströms bok formidler vil nok bety mye for å sette tingene på plass.

Det er forbausende hvor mange felter man har klart å behandle på de 270 sidene. Boken er allsidig og lettlest, uten at den på noen måte virker overflatisk.

I to kapitler beskriver dosent Kilström ordenens tilblivelse og første år og tegner et levende bilde av stifteren, baskeren Ignatius av Loyola. I de følgende kapitler blir det klart at den nye tids kirkehistorie ikke kan forstås uten jesuittordenen. Vi blir med Frans Xaver på hans misjonsreiser til India og Japan, og med Matteo Ricci og Johan Adam Schall opplever vi jesuittenes meget fremgangsrike Kinamisjon. I 1720 hadde landet kanskje en halv million katolikker, men veksten fikk ikke fortsette. Jesuittenes misjonsmetoder møtte motstand fra andre ordener og ble tilslutt forbudt av paven. Idag gjenopplives jesuittenes misjonsmetode på Taiwan.

I Paraguay blir vi kjent med jesuittenes misjon blant guarani-indianerne. En rekke selvforsynte samfunn med utbygd helse- og skolevesen, med sosial rettferdighet og trygghet, med selvstyre, befridd fra kolonistenes utplyndring og materiell nød. Religion — opium for folket?

Ordenens arbeidsområder var og er mangfoldige, og utover misjonsvirksomheten får vi også innblikk i un-

dervisningsarbeidet, ordenens kontroverser med jansenistene og mye annet. Også i vårt århundre har jesuitter spilt en avgjørende rolle. Vi presenteres for Josef A Jungmann (liturg), Karl Rahner (banebrytende teolog), John Courtney Murray (med Vatikankonsilets dekret om religionsfriheten), Pierre Teilhard de Chardin (vitenskapsmann, filosof og mystiker), Augustin Bea (økumenikk) og ordensgeneralen Pedro Arrupe (global rettferdighet).

Vi får et innblikk i ordenens fornyelsesbestrebelse de siste tiår og et bilde av hvordan en jesuitt velger livsform. I to kapitler beskrives Ignatius' åndelige testament, jesuittordenens regel og dens ånd.

Til slutt gir Lars Rooth en utførlig og lettlest oversikt over jesuittenes virke i Sverige fra reformasjonen og frem til idag. Av spesiell interesse for en norsk leser er vel Klosterlasses virksomhet i Stockholm. Klosterlasse, eller Laurids Nielsen fra Larvik, var en norsk konvertitt som i 1564 trådte inn i jesuitterordenen i Belgia. I 1575 ble han sendt til Sverige, der Johan III etter en tid gjorde ham til leder for den svenske presteutdannelse!

Jesuittordenen ble lovlig etablert i Sverige i 1879, og boken «I Jesu sällskap» er en verdig markering av hundreårsjubileet. Idag har Sverige ca. 20 jesuitter fordelt på fire hus. De gjør en allsidig innsats, kanskje

fremst i den direkte sjelesorg og på publisistisk område.

Boken innfridde alle mine forventninger unntatt en liten detalj: Jeg savnet noen sider hvor ordenens virke i de øvrige nordiske land ble oppsummert.

«J Jesu sällskap» er en passende julegave til enhver som ønsker å forstå bedre jesuittordenen — og kirken av idag. Svensk er intet vanskelig språk.

Claes Tande

«I Jesu sällskap»

Bengt Ingmar Kilström,

Lars Rooth m.fl.

Skeab — Studiebokförlaget

FORMÅLSPARAGRAFER

Institutt for Kristen Oppsedning har utgitt en bok om livssyn i barnehagen.

Stormen omkring kristen formålsparagraf i barnehagen er noelunde stilnet av. Men det vil neppe bety at fagfolket, foreldrene, førskolelærere og andre har slått seg til ro. Debatten har skapt usikkerhet blant mange. Det finnes mange ulike meninger om oppdragelse, foreldrerett og livsverdier.

Da Stortinget i 1975 vedtok Lov om barnehager, gikk et knapt flertall i mot at Loven skulle ha en kristen formålsparagraf. Men det ble enighet om at kommuner og private eiere selv kunne velge en kristen formålsparagraf. Etter at Loven nå har funksjonert i fire år, viser det seg at 70 % av barnehagene har fått en kristen formålsparagraf.

Fra enkelte hold er det kommet skarp kritikk mot et kristent verdigrunnlag i barnehagen.

For de fleste er det vel nokså logisk at barnehagen har den samme formålsparagraf som skolen har. Dette vil jo gi en viss kontinuitet, som er så viktig i oppdragelsen.

For noen kan en kristen verdiforankring i barnehagen, skape konflikter med foreldrene. Det er nemlig noen foreldre som ikke ønsker at

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng)	19.00	—
<i>St. Hallvard kirke, Frans'kanerne,</i>	8.35	11.00	—
Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83			
<i>St. Dominikus kirke, Domini'kanerne,</i>	9.00	11.00	—
Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	18.30	—	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i>	9.00	—	—
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21			
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23,</i>	9.00	11.00	—
tlf. 21 23 55			
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden,</i>		10.00	—
tlf. 212587			
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i>	lörd.: 18.30	—	—
Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i>	lörd.: 19.00	—	—
Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: 11.00	—	—
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 9.30	—	—
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i>	lörd.: 18.00	—	—
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.: 8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i>	9.00	11.00	—
Kongensgt. 9, tlf. 11 438			
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i>	9.00	10.45	—
Kr'st'ian V's pl. 1, tlf. 81 168			
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i>	lörd.: 18.00	—	—
Torvg. 113, tlf. 23 751	sønd.: 11.00	—	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i>		11.00	—
Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i>	9.00	11.00	—
Vesterngt. 5, tlf. 22 381			
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i>			
Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	—	—
	sønd.: 11.00	—	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i>	lörd.: 18.00	—	—
We'demanngate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: 10.00	—	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i>	9.30	11.15	—
Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85			
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i>	—	17.00	—
Ryggeveien 24, tlf. 51 038			
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i>	8.30	11.00	—
Sverresgt. 26, tlf. 50 793			
STABEKK: <i>Maria kirke,</i>	8.30	10.45	—
Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20,</i>	tlf. 24 25 69	9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i>	lörd.: 17.00	—	—
Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	sønd.: 8.30	11.00	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i>		11.00	—
Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949			
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i>		Efter avtale	—
Finne, tlf. 12 510			
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i>	8.45	11.00	—
Prinsensgt. 2a2	19.00	—	—
B'skopen og prestegården, tlf. 21 214			
<i>St. Elisabeth hospital, Ila,</i>	tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i>		11.00	—
Fl'ntegt. 5, tlf. 72 779			
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i>		11.00	—
<i>St. Eysteins sykehem, Jernbanegt. 29</i>			
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i>		11.00	—
Parkveien 23, tlf. 51 467			
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i>	lörd.: 17.00	—	—
Nørvesund, tlf. 37 558	sønd.: 8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stort-</i>	lörd.: 18.00	—	—
gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	sønd.: 11.00	—	—
<i>St. Elisabethsøstrene,</i>		—	—
Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i>	8.15	10.30	—
Hernesveien 22, tlf. 21 783			
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i>	19.00	11.00	—
Salsgt. 52, tlf. 11 447			
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i>	lörd.: 15.00	—	—
Skolegt. 4, tlf. 61 501	sønd.: 10.30	—	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i>		18.30	—
Håreksgt. 82			
SELFORS: <i>Vår Frelser's kirke,</i>		Efter avtale	—
Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			

Amnesty International

Organisasjonen for MEDMENNESKELIGHET

og

RETTFERDIGHET

barna blir påvirket av kristne grunnprinsipper. Alle foreldre skal respekteres, også de som ønsker nøytralitet i barnehagen.

Mange av debattinnleggene har vært for følelsesladet og usaklig og derfor lite fruktbare.

Vi er derfor glad for at I.K.O. har tatt initiativ til å utarbeide en saklig informasjon om problemstillingen og hvilke praktiske konsekvenser en kristen verdiforankring i den enkelte barnehagen vil få.

Boken er et resultat fra et tre da-

LITURGISK KALENDER

DESEMBER

1. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Dan. 7, 15—27. Luk. 21, 34—36.

Å R C

2. **1. søndag i Advent.** Jer. 33, 14—16. 1. Tess. 3, 12—4, 2. Luk. 21, 25—28.34—36.
3. Frans Xaver, prest. Jes. 2, 1—5. Mt. 8, 5—11.
4. Ferial eller Johannes av Damaskus, prest og kirkelærer. Jes. 11, 1—10. Luk. 10, 21—24.
5. Ferial. Jes. 25, 6—10a. Mt. 15, 29—37.
6. Ferial eller Nikolas, biskop. Jes. 26, 1—6. Mt. 7, 21.24—27.
7. Ambrosius, biskop og kirkelærer. Jes. 29, 17—24. Mt. 9, 27—31.
8. **Jomfru Marias uplettede unngangelse, sollemnitas.** 1. Mos. 3, 9—15.20. Efes. 1, 3—6.11—12. Luk. 1, 26—38.
9. **2. søndag i Advent.** Bar. 5, 1—9. Fil. 1, 4—6.8—11. Luk. 3, 1—6.
10. Ferial. Jes. 35, 1—10. Luk. 5, 17—26.
11. Ferial eller Damasus I., pave. Jes. 40, 1—11. Mt. 18, 12—14.
12. Ferial eller Johanna Franciska av Chantal, nonne. Jes. 40, 25—31. Mt. 11, 28—30.
13. Lucia, jomfru og martyr. Jes. 41, 13—20. Mt. 11, 11—15.
14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer. Jes. 8, 17—19. Mt. 11, 16—19.
15. Ferial. Jesu Sirak 48, 1—4.9—11. Mt. 17, 10—13.
16. **3. søndag i Advent.** Sof. 3, 14—18a. Fil. 4, 4—7. Luk. 3, 10—18.
17. Ferial. 1. Mos. 49, 2.8—12. Mt. 1, 1—17.
18. Ferial. Jer. 23, 5—8. Mt. 1, 18—24.
19. Ferial. Dom. 13, 2—7.24—25a. Luk. 1, 5—25.
20. Ferial. Jes. 7, 10—14. Luk. 1, 26—38.
21. Ferial. Salomos høysang 2, 8—14 eller Sof. 3, 14—18a. Luk. 1, 39—45. (Memoria til Peter Canisius, prest og kirkelærer).
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24—28. Luk. 1, 46—56.
23. **4. søndag i Advent.** Mika 5, 2—5a (Hebr. 1—4a). Hebr. 10, 5—10. Luk. 1, 39—45. (Johannes av Kety, prest feires ikke).
24. Ferial. 2. Sam. 7, 1—5.8b—12.14a—16. Luk. 1, 67—79.

JULETIDEN

25. **Herrens fødsel.**
Midnattsmesse: Jes. 62, 1—5. Ap. Gj. 13, 16—17.22—25. Mt. 1, 1—25 (eller 18—25).

De tre julemesser:

- I Jes. 9, 2—4.6—7. Tit. 2, 11—14. Luk. 2, 1—14.
 - II Jes. 62, 11—12. Tit. 3, 4—7. Luk. 2, 15—20.
 - III Jes. 52, 7—10. Hebr. 1, 1—6. Joh. 1, 1—18 (eller 1—5.9—14).
26. **Stefanus,** Kirkens første martyr. Ap. Gj. 6, 8—10; 7, 54—59. Mt. 10, 17—22.
 27. **Johannes,** apostel og evangelist. 1. Joh. 1, 1—4. Joh. 20, 2—8.
 28. **De uskyldige barn,** martyrer. 1. Joh. 1, 5—2, 2. Mt. 2, 13—18.
 29. 5. dag i juleoktaven, Memoria til Thomas Becket, biskop og martyr. 1. Joh. 2, 3—11. Luk. 2, 22—35.
 30. **Den hellige familie.** Jesu Sirak 3, 3—7.14—17a (Gr 2—6.12—14). Kol. 3, 12—21. Luk. 2, 41—52.
 31. 7. dag i juleoktaven, Memoria til Sylvester I., pave. 1. Joh. 2, 18—21. Joh. 1, 1—18.

gers seminar høsten 1978 der en rekke problemer ble gjennomdrøftet på et tverrfaglig grunnlag. Pedagoger, teologer, psykologer, lærere i den pedagogiske høyskole og førskolelærere var involvert i drøftingene. En gruppe av forelesere og deltakere i seminaret ble siden bedt om å bidra til boken.

På en saklig måte belyser de forskjellige forfattere emnet fra ulike synspunkter.

Toralf Tveiten spør i første kapittel: Hvem har ansvar for barnas oppdragelse? Hva betyr foreldreretten i praksis? Gunhild Hagesæther tar for seg Pedagogisk virksomhet, nøytralitet og verdivalg, mens Robert Lille-

stølen behandler Valg av livssyn i barnehagen. Kristne grunnverdier som basis for virksomheten i barnehagen blir belyst av Aasmund Dale og Svein Egil Vestre behandler spørsmålet: Hvem har ansvar for barnehagene?

Religiøs og moralsk utvikling hos førskolebarn er en redegjørelse av Dag Hallen og Trygve Øvstebø trekker fram visse prinsipielle synspunkter når han spør: Hva slags innhold skal barnehagen ha? I siste kapittel skisserer en gruppe førskolelærere hva en kristen formålsbestemmelse eller verdiforankring vil bety i praksis.

Boken er en utfordring, til alle som

har med saken å gjøre, om å arbeide videre med spørsmålene, og vil gi god hjelp ved gruppediskusjoner.

Vi er innstilt på å gi barna det beste. Og til barnas beste er det viktig at teologer, psykologer, pedagoger og politikere viser sin oppmerksomhet overfor slike fundamentale spørsmål i barnas oppdragelse.

Avita Storre

*Institutt for Kristen Oppseding
IKO's Læremidler A.S. 1979.
Hva slags barnehager ønsker vi?
Om livssyn i barnehage.
En samling artikler.*

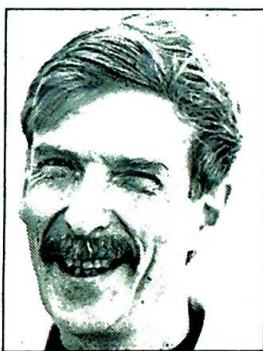

BØNNENS APOSTOLAT!

Kirken ber i desember måned for at Kirken på forbønn av den hellige Franciskus Xaverius må oppstå i alle kretser av det kinesiske folk.

Åge
Rønning

**Usynlige
tråder**

«Et mysterium at hans fortellerkunst er forblitt en hemmelighet vel bevart for den største del av det romanlesende publikum.» *Knut Faldbakken, Dagbladet*

«Lystelig lesning... Et puff av glede. Han er i det hele tatt anderledes.» *Eilif Straume, Aftenposten*

«Han er noe helt for seg selv.» *Jo Ørjasæter, Nationen*

Innb. 76.00

GYLDENDAL NORSK FORLAG
Bokhandelen har boken

278

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

MUSIKK- ANMELDELSE

Musica Iberica 1100—1600 — — —

Spania har jo fått ligge nesten i fred for europeisk påvirkning inntil våre dager, med ryggen mot Pyreneene og fronten åpen mot Afrika og Østen. Middelalderens og ungrenesansens århundrer var jo der meget særpregede og blomstrende med en krysning av kristen arabisk-jødisk kultur, og musikken fikk sin rikelige del derav. Araberne innførte bl.a. den mauriske gitar som hadde metallstrenger, en slags lutt hadde de også med seg, og gitaren har siden da stadig utviklet seg i Spania.

Den første platesiden gjengir musikk fra det 12. og 13. århundre. Araberne kjente dengang bare monofonien og både instrumentene og sangen har denne formen. Vokalmusikken preges av den gregorianske kirkesang, men orientalske rytmer høres også. Det kristne innslaget er likevel sterkest her: Det synges på katalansk om det onde i verden, nåden, den siste dom, Jomfru Maria. En motett gis til ære for St.a Batarina, martyr i Alexandria.

Den andre, tredje og fjerde platesiden er vesentlig viet det 15. og 16. århundre, en avgjørende tidsperiode i spansk kulturhistorie, som kjent. Araberne var fordrevet, og innflytelsen fra Vest-Europa, særlig Frankrike, kan merkes. En fransiskanermunk ved det spanske hoffet i Napoli synger verdslige sanger på spansk, men stilen er franskpregget. Fra det 16. årh. er tatt med italiensk inspirerte Recercada og også andre ting av Diego Ortiz, ellers flere anonyme komponister. Baskiske og portugisiske sanger fra omkring år 1500 er også kommet med.

Også den tekniske kvaliteten på begge plater er prikkfri.

Das alte Werk. SAWT 9620/21-B.

Carmina Burana (II)

En samling latinsk middelalderlyrikk. Det samme ensemble, Studio der frühen Musik, har etter grundige forberedelser gitt oss denne allerede velkjente gramfoninnspilling, også kalt 13 Lieder nach der Handschrift aus Benediktbeuern um 1300. (Ikke å forveksle med den tyske komponisten Carl Orffs Carmina Burana).

De latinske tekstene med bare såvidt leselige notetegn ble funnet i klosteret Benediktbeuern og siden overført til Det bayerske statsbibliotek i München. Samlingen består av omkring 200 dikt av svært forskjellig karakter og skriver seg fra det 12. og 13. århundre. Der er satiriske vers, klagesanger over verdens bedrøvelige

tilstand, kjærlighets- og drikkeviser m.m.

Det er en fryd å lytte til ensemblets

Åpningstider i desember:

3.12— 8.12: Kl. 9—17

10.12—21.12: Kl. 9—18

LØRDAGER: Kl. 9—15

STENGT MELLOM JUL OG NYTTÅR

NÅ HAR VI DET STØRSTE UTVALGET I:

Staller, krybbefigurer, madonnastatuer, ikoner, kors, krusifikser, rosenkranser og meget mere fra Frankrike, Italia, Tyskland og Norge.

KALENDRE:

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Hummelkalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk, Mon Agenda, Steigerwaldkalendere.

PLATER:

Julemusikk fra hele verden, gregoriansk, ortodoks kirkemusikk, klassisk religiøs musikk og folkemusikk.

NYDELIGE JULEKORT MED KRISTNE MOTIVER

RØKELSE, RØKELSESKAR, TREKULL

MANGE SKJØNNE GAVEBØKER FOR VOKSNE OG BARN

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48

så «riktige» middelaldersang, i blant akkompagnert av rytmiske instrumenter. Også her gjenkjenner man straks spansk-arabiske stilelementer, europeerne på den tiden vanket jo om hverandre, i alle fall ved de innflytelsesrike hoffene, men det er stor variasjon ut gjennom platen, da musikerne har gjort et utvalg fra den omfattende samling av håndskrifter.

Studio der frühen Musik utga det første resultatet av sitt forskningsarbeide i 1965. Dette er en nyere plateutgave hvor det er tatt mer hensyn til det regionale aspekt ved diktene, og hvor dette er studert enda grundigere. Den tekniske kvalitet er fin, og platen er en gullgrube for alle interesserte i middelaldermusikk og kultur.

SAWT 9522. *Kirsten Rydberg*

Filmen som . . .

(Forts. fra side 3)

I bunn og grunn gjør Sjeggestad det samme som middelalderens forfattere og billedkunstnere. Han knytter seg til et hoff, i dette tilfellet kassasuksessene, og lar dette hoffet besørge økonomien og den nødvendige oppmerksomhet. Og så kan kunstverkene formidles.

Så kanskje kan man, når alt kommer til alt, likevel snakke om film som et kulturmedium, herr redaktør!

David . . .

(Forts. fra s. 16)

Men noen skår i gleden er det. Til å begynne med er handlingen noe springende, vi har vanskelig for å plassere alle personene. Dessuten må en ha endel bakgrunnskunnskaper om historien i det aktuelle tidsrommet om en skal få fullt utbytte av handlingen. Det er trist, da de fleste mennesker ganske sikkert ville ha atskillig større utbytte av å se «David» enn av å tilbringe flere kvelder foran fjernsynets «Holocaust». Ved å forutsette forkunnskaper har Lilienthal øyeblikkelig silt ut mange av dem som nettopp hadde hatt godt av å få litt motvekt til «Holocaust».

Christian Boe Astrup

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN
Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

1/2 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82

BERGEN

FORSIKRINGSBAKTESKAPET LIVSFORSIKRINGSSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Eches Fartehandel

NYGARDSGT. 19

Mord i . . .

(Forts. fra side 6)

hvorfor ikke denne, som faktisk også har noe å gjøre både med religion, kirkens stilling i samfunnet, Olavs-jubileet og denne katedralens spesielle historie?

Men dessverre. Konsertsal og museum kan helligdommen gjerne være. Teater, nei, det er dog for drøyt. Om det er aldri så mange som mener det kunne tjene evangeliets fremme og gi kirkefremmede et kirkemøte.

I vårt oppjagete velferdssamfunn er det mer enn noen gang nødvendig å understreke at vi trenger avsond-

rete, hellige rom, som hverken er til lysbildeforedrag, kaffeslabberas eller kulturelle aktiviteter.

Men så lenge man ikke reserverer Nidarosdomen og andre kirker til å være hellige rom og bønnens hus, er det synd det ikke blir noe mord i katedralen.

St. Olav
bør finnes
i ethvert
katolsk hjem!

Usentimentalt om jødeforfølgelsene

DAVID

Regissør: Peter Lilienthal

Hovedroller: Maria Fischel, Walter Taub og Irene Vrkljan

Nasjonalitet: Vesttysk

Manus: Peter Lilienthal etter en selvbiografi av Joel König

«Holocaust» gjorde sitt til at menigmann fikk øynene opp for jødernes grufulle skjebne umiddelbart før og under Den Andre Verdenskrig. Men «Holocaust» bød på en rekke historiske unøyaktigheter, og var på mange måter litt lettkjøpt i sine virkemidler. Det er derfor godt å se at det går an å lage edruelig film også om dette temaet. «David» er en slik film. Det amerikanerne ikke klarte å formidle av den ondskap som slo ut i full blomst i Tyskland, har vesttyskerne selv klart. Peter Lilienthal heter mannen bak filmen. «David» vant gullbjørnen ved filmfesetivalen i Berlin og er blitt lovprist i høye toner av Oslo-avisene.

Filmen forteller historien til en ung tysk jøde, og spenner over årene 1933—1946. David, som gutten heter, klarer å unngå konsentrasjonsleirene, men blir nødt til å se at hans nær-

meste blir ført bort av SS-soldater. Det som gjør filmen flere hakk bedre enn det vi hittil har fått servert om jødeforfølgelsene under krigen er at «David» unngår de fleste fallgruber som truer enhver som vil lage film om dette temaet. Filmen blir aldri sentimental, den blir aldri belærende, og selv bødlene blir fremstilt nansert. Vi slipper volden, men ser hva volden fører til. Vi slipper å måtte se tyske unggutter denge opp eldre jøder, men arrene, sårene og tatoveringsmerkene er der. De virker mer grufulle enn allverdens slåsskamper, kanskje fordi vi selv får lov til å reflektere over hva som ligger bak hvert arr. Filmen er delt opp i tre tidsepoker, vi starter i 1933, hopper frem til 1938, da jødeforfølgelsene slo ut i full blomst, og slutter i krigens siste fase, da det nesten ikke var jøder tilbake, og bombene regnet over

Tyskland. Ved å dele filmen inn i faser, har filmskaperne klart å gi en følelse av innestengthet. Nettet snører seg sammen om David og hans nære familie, og følelsen av håpløshet stiger i oss etter hvert som det blir klart at det ikke er noen mulighet for å slippe unna utryddelsen. I tillegg kommer forvirringen, venner og slektninger blir ført bort, ingen vet hvordan. Filmen gir en følelse av å være inne i et lukket rom, der veggene, taket og gulvet langsomt kryper sammen.

Alt dette er gjort uten fiksfakserier, bildene og replikkene klarer å få frem den følelsen av håpløshet som kanskje druknet i «Holocaust»s mange virkemidler. At spillet, kostymer og kulisser er på topp er nesten en selvfølge. Den berømte tyske grundighet fornektet seg ikke, enten det gjelder planmessig utryddelse, eller, som heldigvis i våre dager, å lage god film.

Forts. s. 15

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen, ansv.
Gunnel Vallquist
Aage Hauken O.P.
Sidsel Skovsrud
Ester Mikalsen
Christian Boe Astrup
Ketil Ronessen

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Tlf. 032/53 373.

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).

Kr. 70,— pr. år.
For halvår kr. 35,—.
Utlandet utenfor Skandinavia kr. 80,— pr. år.
Annonser 10 dager før utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 24 46 780.